

EU:n tekstiilistrategia

Johdanto kestävään tulevaisuuteen

Sirpa Rynänen

Savonia-ammattikorkeakoulu

KIRI Kiihdytä kiertotaloudella — uutta arvonluontia tekstiili- ja muotialalle |
Hämeen ammattikorkeakoulu ja Savonia-ammattikorkeakoulu

JOTPA — Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus | Koulutushanke
biotalousosaamisen ja biopohjaisiin materiaaleihin liittyvän osaamisen
kehittämiseen

KIRI

Kiihdytä
kiertotaloudella

—
Uutta arvonluontia
tekstiili- ja muotialalle

Johdanto

- EU:ssa syntyy vuosittain 12,6 miljoonaa tonnia tekstiilijätettä. Pelkät vaatteet ja jalkineet muodostavat 5,2 miljoonaa tonnia jätettä, mikä vastaa 12 kiloa jätettä henkilöä kohti vuodessa. On arvioitu, että alle 1 % maailman kaikista tekstiileistä kierrätetään uusiksi tuotteiksi. (European Parliament 2024.)
- EU:n jätedirektiivi ja EU:n tekstiilistrategia edellyttävät teollisuuden sivuvirtojen ja kuluttajapoistotekstiilien moninaista hyödyntämistä. (Euroopan Parlamentti 2020.)

EU:n Tekstiilistrategia

Strategian mukaan tekstiilialan on oltava kilpailukykyinen, kestävä ja innovatiivinen, ja tuottajien on otettava vastuuta tuotteistaan arvoketjun varrella riittävällä kierrätyskapasiteetilla ja minimaalisella poltto- ja kaatopaikkasijoituksella.
(EU Commission 2023.)

EU-strategia kestäville ja kiertotalouden mukaisille tekstiileille

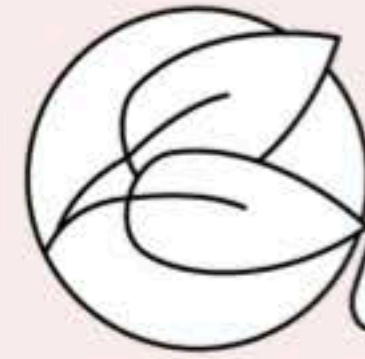
- EU:n strategia kestävä kehityksen ja kiertotalouden mukaisten tekstiilien osalta keskittyy tekstiilien tuotantoon ja kulutukseen, samalla tuoden esille tekstiilialan tärkeyden (EU Commission 2023).
- Strategian tavoitteena on luoda vihreämpi, kilpailukykyisempi sektori, joka kestää paremmin globaaleja iskuja (EU Commission 2023).

EU-strategia kestäville ja kiertotalouden mukaisille tekstiileille

Kaavio1. Euroopan Komission keskeisiä toimia EU:n tekstiilistrategiassa ovat muun muassa vastuullinen kulutus, ympäristövaikutusten vähentäminen, kierrätys ja uudelleenkäyttö, vastuullinen tuotanto. Digitaalinen tuotepassi on yksi esimerkki mahdollisista ratkaisuista.

Vastuullinen kulutus, jonka tavoitteena on vähentää ylikulutusta ja ylituotantoa, sekä estää käyttämättömien tai palautettujen tekstiilien tuhoaminen.

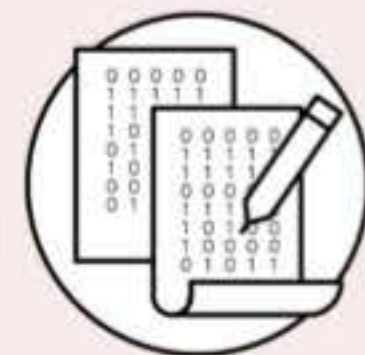
Ympäristövaikutusten vähentäminen, jossa toimenpiteitä suunnataan mikromuovien vapautumisen estämiseen synteettisistä tekstiileistä, sekä viherpesun torjumiseen.

Kierrätys ja uudelleenkäyttö, jossa tavoitteena on edistää kiertotalousmalleja, kuten uudelleenkäyttöä ja korjaussektoria.

Vastuullinen tuotanto, jonka mukaan tekstiilien valmistajien tulisi ottaa vastuuta tuotteistaan koko arvoketjussa.

Digitaalisen tuotepassin käyttöönotto, joka tarjoaa mahdollisuuden jakaa tarkkaa ja luotettavaa tietoa tuotteista läpi niiden elinkaaren. Digitaalisen tuotepassin avulla voidaan parantaa tuotteiden jäljitettävyyttä, tiedon läpinäkyvyyttä sekä optimoida resurssitehokkuutta ja edistää kiertotaloutta: Tuotetiedon avulla pystytään pidentämään tuotteiden elinkaarta ja varmistaa, että ne päätyvät oikeaan kierrätyskanavaan. (EU Commission 2023.)

Ekosuunnitteluasetus

- Ekosuunnitteluasetuksen (2024) avaintekijöitä ovat kestävyys, korjattavuus, kierrätettävyys, myymättömien tuotteiden tuhoamiskielto sekä digitaalinen tuotepassi. (Suomen Tekstiili & Muoti ry 2024)
- ESPR:n avulla voidaan vähentää tuotteiden ympäristövaikutuksia. (Ekosuunnittelu.info, 2024)
- Toisaalta asetusten mukainen toiminta voi vaatia yrityksiltä paljon aikaa ja resursseja toimintansa ja tuotteittensa uusimiseen vastatakseen ekosuunnitteluasetusta.

Yritysten laajennettu tuottajavastuu/ Extended Producer Responsibility (EPR)

- Tuottajavastuu koskee yrityksiä, jotka tuottavat tuotteita Suomen markkinoille (ELY-keskus).
- Tekstiilien valmistajat ja maahantuojaat velvoitetaan tuottajavastuuseen, eli niiden on vastattava tuotteiden jätehuollon erilliskeräyksen, lajittelun, uudelleenkäytön ja kierrätyksen kustannuksista.
- Tekstiilien tuottajavastuun yhtenä tavoitteena on pidentää tekstiilien käyttöikää ja lisätä tekstiilien ja jalkineiden kestävästä kulutusta.

(European Parliament 2024.)

Green Claims

- Green Claims -direktiivin (GDC 2024, greenwashing-säädökset) tavoitteena on estää väärää tai harhaanjohtavaa mainontaa. Kuluttajien näkökulmasta tämä on erityisen tärkeää, sillä viherpesu on yleistä ja kuluttajien on vaikea luottaa ympäristöväittämiin.

Yritysten kestävyysraportointi

- EU:n valmisteleva Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD 2024) koskee yrityksen ympäristövastuuta, sosiaalista vastuuta ja hyvää hallintotapaa.
- Vuoden 2025 alussa CSRD:n mukainen raportointivelvollisuus tulee pakolliseksi kaikille listautuneille suuryrityksille, joilla on yli 500 työntekijää. Vuoden 2026 alussa raportointivelvollisuus koskee myös yrityksiä, jotka täyttävät kaksi seuraavasta kolmesta ehdosta: yli 250 työntekijää, liikevaihto yli 40 miljoonaa euroa tai tase yli 20 miljoonaa euroa.

(Ekokompassi 2023.)

Lähteitä

- Chatham House. 22.03.2024. The EU's Corporate Sustainability Due Diligence Directive is flawed. But it is an opportunity too. <https://www.chathamhouse.org/2024/03/eus-corporate-sustainability-due-diligence-directive-flawed-it-opportunity-too>Ekokompassi. CSRD-raportointi tekee vastuullisuustyön näkyväksi – pk-yritys voi valjastaa sen kilpailukyvyksi. <https://ekokompassi.fi/csr-raportointi-tekee-vastuullisuustyon-nakyvaksi-nyt-pk-yritys-voi-valjastaa-kestavyysraportoinnin-kilpailukyvyksi/>
- Ekokompassi. CSRD-raportointi tekee vastuullisuustyön näkyväksi – pk-yritys voi valjastaa sen kilpailukyvyksi. <https://ekokompassi.fi/csr-raportointi-tekee-vastuullisuustyon-nakyvaksi-nyt-pk-yritys-voi-valjastaa-kestavyysraportoinnin-kilpailukyvyksi/>
- Ekosuunnittelu.info. Ekosuunnittelu eli ecodesign – Ekosuunnittelu.info
- European Commission. 2023. Ecodesign for Sustainable Products Regulation. https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en
- European Parliament, 2024. Building a better working world. Tax News Update 14.03. 2024 European Parliament adopts new rules on green claims. <https://taxnews.ey.com/news/2024-0607-european-parliament-adopts-new-rules-on-green-claims>.
- Suomen Tekstiili & Muoti, 2024. Ekosuunnitteluasetus hyväksytty: yritysten näkökulmien huomioiminen tuoteryhmäkohtaisten kriteerien valmistelutyössä on erittäin tärkeää. <https://www.stjm.fi/uutiset/ekosuunnitteluasetus-hyvaksytty-yritysten-nakokulmien-huomioiminen-tuoteryhmakohtaisten-kriteerien-valmistelutyossa-on-erittain-tarkeaa>
- Valtioneuvosto, 2023. EU:n komissio haluaa hillitä tuotteiden ja palveluiden viherpesua. Julkaistu 22.03.2023, EU:n komissio haluaa hillitä tuotteiden ja palveluiden viherpesua - Valtioneuvosto